

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félfévre 2 ftal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, c. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
ezimrendők.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
	széri hirdetéskor					
	ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr
10/16 lap	14	36	70	120	200	360
8/16 "	7	18	35	60	100	180
4/16 "	3	9	17	30	50	90
2/16 "	1	75	4	50	8	45
1/16 "	90	2	25	4	40	7

Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezmények. Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni; mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Teleki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. ftba számítatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Értesítés.

Az erdélyi gazdasági egyesület alapító és részvényes tagjai ezennel tiszteletteljesen értesítettek, hogy hátralék- és folyó évi alapítványi kamat- illetőleg részvénydíjaik befizetése céljából az egyesület pénztári hivatala által az utánvételi jegyek folyó hó 26-án kiküldettek. Felkérhetnek ennél fogva egyesületünk t. tagjai, hogy a nékiek szóló utánvételi lapokat pontosan kiváltani s az utánvételi lapon levő szelvényt mint ideiglenes nyugtát addig is megtartani sziveskedjenek, míg a pénz beérkezése után, postafordultával, a rendes pénztárkönyvi nyugta kezükhez juttathatnák.

Kelt az erdélyi gazdasági egyesület igazgató elnökségének Kolozsvárt 1874. szeptemberhó 21-én tartott üléséből.

Báró Huszár Sándor

egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos

egyleti titkár.

Értesítés.

Az erdélyi gazdasági egyesület hivatalos helyiségeit f. 1874. évi szeptemberhó 30-ától kezdve s e táter utczába a 13. számú házhoz tette át.

Kelt Kolozsvárt, 1874. szeptemberhó 29-én.

Gamauf Vilmos,

egyleti titkár.

Felhívás

hazánk gyümölcsstermelő közönségéhez!

Az erdélyi gazdasági egyesület kertészeti szakosztálya a gyümölcsizelési összejövetelek alkalmával táncszokás tárgyává tette azt: hogy miképen lehetne a Pomologia minél nagyobb mérvbeni elsajátítására leginkább hatni, továbbá valamely vidék legmegfelelőbb gyümölcsét a nép között leginkább megismertetni és terjeszteni?

Mindkét kérdés megoldását a gyümölcsizelési összejövetelek tartásában látja a bizottság s ezért melegen pártolja a kolozsvári szőlőhegyek előjáróinak közelebről tartott gyűlésén felmerült azon indítványt, miszerint minden szőlőhegy birtokosai vasárnaponként külön gyümölcsizelési összejövetelet tartsanak, hol az időnként érő gyümölcsöket megbíralva, tenyésztésre méltónak ajánlanák a jót és termelőjét dicsérettel illelnék, kiirtani javasolnák a rosszat; — s így egyrészt míg szőlőhegyeink megtisztulnának a számtalan sok rossz gyümölcsfaktól, helyet engedve a nemesebbek, a jobbaknak, másrészt a gyümölcsizelési összejöveteleken a tagok egymástól okulva, bizonyára a Pomologia terjedésére hathatós befolyással lennének.

Ezen szűkebbkörű gyümölcsizelési összejövetelek kapcsolatban állnának az erdélyi gazdasági egyesület kertészeti szakosztályával és ennek időnként működésükről jelentést tennének.

Hasonló czélból óhajtanónak véli a fent nevezett szakosztály, hogy a vidéken is szűkebb körű gyümölcsizelési összejövetelek tartatnának, melyek szintén összeköttetésben lennének az erdélyi gazd. egyeslet kertészeti szakosztályával.

Ennélfogva azon bizalmas felhívással fordulunk Kolozsvár ugy, mint egyáltalában erdélyi szűkebb hazánk gyümölcsstermelő közönségéhez, miszerint tegyék magukévá a gyümölcsizelési összejövetelek alakításának ügyét és megfelelő működésük által hazánk gyümölcsészetét előmozdítani iparkodjanak. Ezen szűkebb körű gyümölcsizelési összejövetelek működésének nyilvántartására az „Erdélyi guzda” mindig kész leendő.

Kelt Kolozsvárt, 1874. szeptemberhó 27-én.

Az erdélyi gazdasági egyeslet kertészeti szakosztálya.

Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon.

(Folytatás.)

Hippologusok már gyakran fáradoztak, hogy a lófajtákat, melyek ismeretesek, bizonyos csoportokba — vagyis megismerésüket könnyítő rendszerbe, foglalják és létesültek is számos szebbnél szebb rendszerek, de ezeket ma már a feledés leple borítja és ezen lepel teljesen — azt mondhatjuk jóltevően eltakarja a haszonvehetetlen inpracticus voltát.

Nem szedjük e szerint elő a hippologia lomtárából a haszonvehetetlennek bizonyultat és részletesebb beosztást nem használván csakis négy fajta csoportot fogunk leírásunkban emlegetni és pedig:

- a., Keleti eredetű,
- b., Nyugoti eredetű,
- c., Átmeneti vagy félvér és végre

d., Lovacska fajtákat. Lássuk tehát, a kiállításon megjelent versenyzők mely csoportba tartozó és milyen lovakat állítottak ki.

Miután fentebb a fajtacsoportok elmondásánál a keleti vérrrel kezdtük, tehát kezdjük meg most is leírásunkat a kelettel, a legnemesebb ló hazájából került kiállítmányal.

Itt csakis Egyiptom szerepelt és pedig Arthur bey és Sefer basa küldtek négy-négy darab eredeti kochlani mént, de ezek a nagy közönség tetszését — a többi kiállított különösen a szomszédokban elhelyezett mezöhegyesi lovak mellett nem tudták kinyerni.

Az egyiptomi kiállítás bennünket sem ragadott el, sőt voltak olyan példányok, melyek mosolyt csaltak a szakértő ajkára, és csakugyan, ha ezen tenyésztmények fülei véletlenül megnyulnának senki sem mondaná, hogy a basa ur nem egy mulót küldött ló helyett a bécsi tárlatra. Sokan csak azt a lovat nézték, nevettek rajta, azt mon-

dották a mit egy magyar nevű ur hangoztatott — kinek nagy feltűnést nem okozó tenyésztményei az osztrák osztrákban szerepeltek, „gehört in die Naturgeschichte für Rinder.“ És ezen mént továbbá meg néhány társát illetőleg mi is azon nézetben vagyunk, de volt Sefer basa lovai között különösen egy mén melynek finom de aczél szilárd-ságu ruganyos és tőkéletesen helyes arányokkal bíró lábait, kitűnően erős hátát — melyet hazai lovaink sok helyen már nélkülözni kezdenek, különösen hazánk Duna-Tisza közötti vidékén nagyon jól föl tudnánk használni.

A kiállított kochlani vagy nemes arab lovak, kisebb testű a nemesség legtisztább jellegével bíró selyem fehér és legyes-szürke lovak voltak.

Oroszországból nem jelentkezett sok tenyésztő, főleg két ménes — jobban mondva birtokos tenyésztményei szerepeltek, de azért az orosz kiállítás, egyik leginkább érdeket gerjesztőnek volt mondható, mert a kiállított lovak szépsége, a különös befogás hármasba — egy rudas és két lógóssal, egy részt mulattatták, másrészt gyönyörködtették a nézőket.

Miklós nagyherczeg ő cs. fensége Tschcsmenkan levő méneséből állított ki ügetőket és paripa törzseinek néhány egyedeit. Az ügetők vagy Orlofftörzsbe tartozó lovak közül kitűnt egy fedező mén, mely erős test, jó végtagok, szép mozgása által mindenkit kielégített. Vitát keltettek a tiszta keleti vérben tenyésztett paripatörzs egyedei, melyek mert nagyságuk és testalakulásuk erőt és korrajzot illetőleg az eredeti keleti véru lovaktól különbözőt azokénál jobb volt, sokak által a televér angoltól származóknak nyilatkoztattak. Mi ezt nem hisszük, mert a jelleg közelebb állt az arab lóéhoz, nem hisszük mert egy hitelt érdemlő méneslajstrom vagy törzskönyv szolt ellene; de ha volna is ezen lovakban némi angol vér az értéküket nem csökkenti, sőt inkább; de nem devalválja az arab ló dicsőségét sem; fő dolog az, hogy a lovak jóknak, a tenyészcélznak teljesen megfelelőeknek voltak mondhatók.

Szanguszko román herczeg szintén megjelent a kiállításon és Szlavuta régi jó hirnevének babérkoszoruját új levelekkel gazdagítá; nyolcz kanczát állított ki, négy anya- és négy fiatal meddő kanczát, melyek a keleti nemes vér kiváló jellegével birtak és könnyű lovas alá való paripák, továbbá kiválóan gyors és könnyű kocsi-lovak tenyésztésére képesítették a tulajdonost.

Szerepeltek még az orosz kiállításban Obolenszky herczeg és Mazourine urak; mind Orloff ügetőket állítottak ki és feltűnő mozgási képességgel különösen Mazourine lovai birtak, ennek Krassa nevű sárga kanczája nyerte a bécsi ügető versenyen az első, Seriousnyi nevű ménje pedig a harmadik díjját, a mi bizonyítja, hogy ezen tenyésztő kinek az ügetési képesség fejlesztése képezi czélját, ezen célt el is érte.

Az orosz kiállítás meggyőzte a szemlélőt, hogy Oroszországban voltak tenyésztők kik régebben már az orosz viszonyoknak megfelelő lovat létesítettek, hogy jelenleg vannak tenyésztők, kik azt tulajdonaiban megszilárdítván,

belőlök fajtát alakítottak, mely ma a lótenyésztők figyelmét méltán magára vonja, meggyőzött továbbá arról is bennünket, hogy ezen fajta az Orloff ügétő lovak tenyésztése valószínűleg ma a legkedveltebb tenyészirányok egyike Oroszországban.

Már hazánkba is került néhány Orloff, ha jól emlékezünk Aczél Péter ur szerzett két pej mént, melyek mozgási, helyesebben mondva ügétési képessége mindenkit bámulatra ragadott, de hogy ezen importnak némi tenyészeredménye lett volna, az nem jött tudomásunkra.

Nyugoti azaz nehezebb lovat Oroszország nem állított ki.

Németország, helyesebben mondva Poroszország, Hannover és Württemberg a kiállításon szépen szerepeltek, és az ezen országokból kiállított lovak sok tanulságot szolgáltatottak, különösen a nagyobb látkörrel bíró tenyésztőnek.

Az elsorolt országokban a jelenlegi század kezdetén a lótenyésztés — elmondhatjuk, nyomorult állpotban volt, és mintegy egyidejűleg fogtak e tenyésztés fejlesztéséhez, leggyorsabban haladt Württemberg, szép sikerrel működtek Hannoverben, de a vas következetesség, a kellő szakértelem még is Poroszországnak biztosították a legállandóbb sikert, melyet az, mint a mezőgazdasági ügyek ministeriumának gyűjteményes kiállitánya eléggé bizonyított, csakugyan el is ért.

Poroszország kiállított a trakehneni ménesből hat, a Friedrich-Wilhelm ménesből három és a graditzi ménesből szintén három darab lovat.

A három említett ménes között Trakehnen érdemi az első helyet, és el kell ismernünk, hogy az utolsó években a trakehneni lovak elegancia tekintetében okvetlenül — de még talán a kézmögötti rész jóságát illetően is nyertek, és kifogásolni talán a lábak hosszát lehet, azonban hibás a váll möge, mely horpadt volta miatt bennünket ki nem elégített, de nagyon is kielégítettek a lovak mozgási képessége és ezt lehetőleg különösen kitűnt a „Vorwärts“ nevű mén és a „Vestalin“ nevű kancza.

A trakehneni lovaknál erősebbek helyesebben mondva nehezebbek a Friedrich Wilhelm-féle ménesből valók és ha az egész ménes olyan egyedekből állana mint a „Lucca“ nevű fekete kancza, akkor a ménesigazgatásnak gratulálni lehetne.

A graditzi lovak a Trakehnenben nevelteknél nagyobbak és a félvérek is igen szilárd jelleggel bírónak mondhatók; ezek gazdának, vadásznak és katonának való lovak, hintóban is megfelelnek, és a tenyész mesterség szépen sikerült terméyeinek mondhatók azért, mert nagyobb tömeg mellett nem hiányzik a nemesség és van olyan mozgási képességük, mely mindenkit teljesen kielégíthet.

A graditzi televérek is szépek, de igazat adok egy francia tenyésztőnek, ki azt mondta „ils ne sont pas assez bien soigné“ azaz azon bizonyos cultura — mit a televér okvetlenül követel, az hiányzott.

A graditzi lovak között kitűntek: a „Soll und Haben“

nevű telivér kancza, melynél erősebb alig létezik, a „Mazarin“ és „Orlandó“ nevű mének.

A porosz állami tenyésztés, mint már a fentebbiekből látszik a félvér, különösen a hadászat céljainak szintén jól megfelelni képesített vérkeverékben tartja kiválóbban szem előtt, ezt létesítette, ezt conformitásra hozta és ezt tenyészti a lehető legkövetkezetesebben.

A porosz kormány gyámnokoskodott a lótenyésztést illetően, de jó gyám volt és következetes volt itt is; a rendszert bárminemű személyváltozás nem alterálta és ennek tulajdonítható azon eredmény, mely különösen a porosz birodalom keleti részén eléretett, ennek köszönhető hogy az ország olyan lovak birtokába jutott, minők ma Poroszországban vannak.

Az állami ménesekben a félvér tenyésztés mellett üzött televér és tiszta keleti vér tenyésztése csakis az elkerülhetetlen szükséghez mért és nagyon másodrendűnek tekintetik.

Hannovernek voltak szép királyi ménesei és a király annak idején a föld minden részén vásárolt tenyészanyagot mely különösen Herrenhausenben öszpontosított és Hannoverben a vidéki lótenyésztés fölvirágozása egyenesen a király ez irányú üdvös befolyásának volt tulajdonítható.

Régebben dán, spanyol, angol sőt Wesselényi-féle magyar lovak is tenyésztettek, de ujabban leginkább tért nyert az angol vér tenyésztése. Hannoverben valamint Oldenburgban is a királyi ménesek megszünte óta jobbadán már csakis ezen vér szerepel és Seelig valamint Schmidt urak is angol félvér lovakat hoztak a bécsi kiállításra.

Schmidt ur öt darab mént állított ki, ezek erős alakata szép nagysága és színe (piros pej) hamar kedveltette őket, kifogásolni csakis a kissé nagyon elgömbölyített fart lehetett. Kitűntek ezek között „Buddjahding“ és „Brilliant“, különösen az utóbbi a debreczeniek tetszését nyerte meg; mind a kettőt állami méneskül az osztrák cs. k. földmívelési ministerium vette meg.

Seelig ur tulajdonát képezte a „Venturino“ nevezetű vadászló, mely délutánonként a lovarda gyepén az ott létező akadályok mód nélkül könnyen való legyőzése által a néző közönséget bámulatra ragadta.

A század elején nem volt a német tartományok között egy sem, melynek mezőgazdasági állapota, különösen pedig hol az állattenyésztés rosszabb lábon állt volna mint Württembergben. Az akkori uralkodó, a derék Vilmos király erről meggyőződve látta, hogy országa azon ösvényen haladva — azon rendszert követve mely akkor szokásos volt, — hanyagolván a mezőgazdasági üzlet legfontosabb tényezőjét és alapját, az egyensúly föntartásának eszközét — az állattenyésztést; nyomorra jut, elhatározá és kinyilatkoztatá, miszerint ezt orvosolni mind en erejéből törekedni fog.

A király ezen ígérteit fényesen beváltá, gondoskodott először is a szakértelem terjesztéséről és a hohenneimi gazdasági akadémia fényes tanúságot tesz az ez

irányu tudományt miként ápoltatá. Létesített gazdasági egyesületeket, melyek üdvös hatása évről évre szembetűnőbbé lön. De ezen indirect uton kívül directe is iparkodott hatni, és ott eszközölt segélyt, ott mutatott utat, hol a segély a mezőgazdasági üzletet minden részleteiben lendítette, azaz törekedett országának állattenyésztését virágzóbb állapotra emelni.

A király minden tenyészágra kiterjeszté figyelmét, de legtöbb sulyt a szarvasmarha és lótenyésztésre fektetett, és ezen tenyészágak felvirágzását a hatvanas években egyedül a király fáradozásainak, szakértelmének és áldozatainak lehetett köszönni, ezen virágzás volt a jutalom, mely a jó és gondos uralkodót napjai alkonyán oly annyira megörvendezteté.

Vilmos király mint fentebb mondók két tenyészágat ápolt kiválóbban, de ezek közül is az egyik a lótenyésztés volt a kedvencz gyermek, azért soha sem sajnált fáradságot, pénzt áldozni.

Hogy kedvenceit bármikor láthassa, székvárosa közelében létesítette a király magán méneseit, és ezeket Klein-Hohenheim, Scharnhausen és Weilban helyezé el. Szervezett még egy országos ménest és ménetelet mely Marbachban tartatott.

A királyi magánménesekben dominált a keleti vér de egy kitünő hintós törzs is tenyésztetett mely „würtembergi feketék“ néven csakhamar általános feltűnést okozott. A keleti vér megszerzéséért, eredeti arab lovakért sokat áldozott a király, de voltak is neki remek példányai is ezelőtt tíz évvel (nem hippolog talán különösnek fogja e kifejezést találni) az ábrándos szépségű Murana, Saida, Anusa, Muregia és Kohail bámulatra ragadott bennünket; a keleti vérből származó nehezebb lovas alá is alkalmas csontosabb utód, mely a kanczáktól távolabb a sövényvel körülvett legelőn próbálgatta akkor fejlődő izmainak képességét, bebizonyította, hogy a derék tenyésztő — a király ő felsége, tudja mit akar és akaratát szakértelme testté alakítja.

Ilyen előzmények után a bécsi tárlaton kíváncsisággal közeleedtünk azon állások és ketreczekhez, melyekben würtembergi, a jelenlegi király tulajdonát képező lovak álltak; bámultunk az igaz, de nem a tenyész mesterség sikerült terményein, hanem azon, hogyan lehetett oly tenyészanyagnak, mint a minővel az előtt a királyi ménesek birtak, oly gyorsan sülyedni, hogy csak olyan lovakat állíthattak ki, mint a minők be lettek mutatva.

Láttunk Somogyban egy díjosztást és ott a parasztgazdák jobb keleti eredetű lovakat mutattak be mint Bécsben ő felsége a württtembergi király az örökül nyert és ezelőtt méltón híres ménesekből a milyeneket küldött.

Hogy a királyi ménesek napjai megszámláltak, az a hanyatlásból ítélve bizonyos, csak azt óhajtjuk hogy ez az ország lótenyésztését a lehető legkisebb mérvben érintse, kívánjuk hogy az továbbra is azon uton haladjon, melyet neki a boldogult Vilmos király mutatott annak idején.

A külföld többi tartományai közül csak még egyet lehet — helyesebben kell megemlítenünk és ez Franciaország.

Azok kik a francia köztársaság lótenyésztését ismerik, bizonyára el fogják mondani, hogy nem volt kellően képviselve, sőt az olyan minőt Bécsben láttunk a hippologia — helyesebben mondva a tenyésztő szempontjából nem is nevezhető képviselőnek.

Az igaz hogy Normandia azon vidék Franciaországban hol már a viszonyok — a gyönyörűen zöldelő „Paturage“ tápdús növényzetével a lótenyésztést oly annyira előmozdítják, de ott van még a Piccardia, ott van a Cher et Loire vidéke, ezek kitünő tenyészterményei nem szerepeltek, nem volt más a kiállításon mint az ugynevezett Anglo-Normannok, melyeket de la Ville ur ki magát „élèveur et marchand de chevaux“-nak nevezi, állított ki. Reánk de la Ville ur kevésbé az élèveur hanem inkább a marchand de chevaux benyomását tette.

De lássuk a kiállított objectumokat; a lovak szép hintós lovaknak voltak mondhatók általános nagyság 168 cmtr. (16 m.), szín sötét, szép magos nyakillesztés, erős test, jó állásu és alkotásu végtagok, a tulajdonos emberei által elővezetve jó mozgási képességet mutattak.

De la Ville ur jó vásárt is csinált a midőn az osztrák cs. kir. földmívelési ministerium szerepelt mint vevő fél és a legjobb példányok ezek között az Oreste nevű mén is államméneknek szereztettek meg.

Hogy a fent megnevezett cs. k. ministerium az óhajtott sikert ezen ménekkel elfogja-e érni nem tudjuk, azt megjósolni nem lehet, de jóslatot mondani nem is mernénk, mert az anglonormann még nem idős tenyésztermény és eddig mint haszonegyén, nem pedig jellegét átörökíteni képes apa volt ismeretes.

Az anglonormann ló a régi Normann és a televér keverékéből származik, tenyésztése úgy történik: ha a kancza finomodik a televér befolyása által régi Normann vért kap, ha pedig inkább az eredeti Normann külsejével bír, akkor televérrel fedeztetik, és (kevés kivétellel) tenyésztetnek azon egyedek, melyek közül néhányat de la Ville ur Bécsben bemutatott, de általán véve azt még ma elmondani nem lehet, hogy ezen lovak egyöntetűek, hogy jelleggel birnának mely őket törzsszé vagy fajtavá csoportosítaná. Az osztrák vásárlás ennél fogva csak kísérletnek nevezhető, melynek jó vagy rossz eredménye lehet. Igen örülünk, hogy a hazai lótenyésztésnek élén álló férflu — Kozma Ferencz tanácsos ur, kinek ezen tenyészág oly sokat köszönhet, nem vásárolt hazai telepeink számára, mi azt hisszük a kísérlet oda át nem lesz felette eredményes, de ha az lenne is — mit tiszta szívből óhajtunk, mind a két esetben más költségére tétetett egy kísérlet, melyből akár pozitív, akár negatív irányban, de okulhatunk.

Angliának föllépését sokan várták és ezek meglehetősen csalódást szenvedtek, mert ezen ország nem jelent meg a tornán. De miért nem, mi tartóztatta a számító s e mellett a diadalra is büszke angol tenyésztőt a kiállítás ver-

senyétől, hol tenyésztterményeit megismertette azoknak piacot szerezhetett volna? Egyszerűen az, hogy először költséget akart kimélni, másodsor az is, miszerint az angolnak magának nem kell többé ilyen kiállításra meüni, hogy az angol tenyésztő nevének dicsőség szereztessek, mindenütt tenyésztik az angol televert, ez mind: kiállításon szerepelni fog, és a hol szerepel, a hol nyer, ott az angol nevének hoz dicsőséget, szélesbitvén azon kört, mely mint vevőket a külföldi tenyésztőket Anglia adózóivá teszi, terjeszti az angol lótenyésztés terményeinek piacát.

Ennyit a külföldről, lássuk most a bennünket sokkalta közelebből érdeklő kiállítványokat, lássuk Ausztriát és végre hazánkat is.

Mint minden állatkiállításon, ugy e kiállításon is a Lajtán-tuli tartományok igen szépen képviselték tenyészteiket.

A mi a legörvendetesebb, e szép képviseltetés az egyesülés szellemének tulajdonítható és a gyűjteményes kiállítások, hol a vidék vagy tartomány tenyészetének képe mutatott be, jobban oktatta, jobban tájékoztató a nézőt, mintha egyesek összevissza állították volna fel állatjaikat, mi a kellő összehasonlítást, a több állat együttes látása által tanulmányozható jelleg fölismerést lehetlenné teszi. De a gyűjteményes kiállítások még mást is bizonyítottak, azt t. i., hogy a közérdek, a lótenyésztést illetőleg, fölébredt, ilyen helyen pedig magában is halad ezen ügy, és csakis igen kevés mértékben fogja a kormány költséges gyámkodását szükségelni, ilyen helyen nem kell félni, hogy a fajta jellegezése — mi, ha pusztán a kormány tengeti a lótenyésztést — lehetetlen, ne sikerüljön.

Ausztria kiállítványa szép volt, és talán az az egyéni nézet, miszerint kissé nagyon is nagy volt benne a változatosság, nem mondható merésznek.

A cs. k. gazdasági egyesület, gyűjteményes kiállításban ohajtá az alsó-ausztriai tenyésztés képét nyújtani, és tizenhatsz lovat, tizenhét kanczát és egy mént állított ki. Ezen állatok könnyűeknek voltak mondhatók, általános jelleggel nem birtak, ha csak azt valaki általános jellegnek nem veszi, hogy mindannyi „meglehetősen gyenge lábbon állt.” Jól voltak ápolva, de azért azt a benyomást tették a tenyésztőre, hogy ez a ló nem egyéb, mint egy kanczának és egy illő nem illő ménnek okvetlen érintkezéséből eredő utód, nem pedig a gondos megválasztás eredménye.

Ugy hallottuk, hogy ezek között, a Marchfeld tenyészanyagánál a jövőben gondosabbak akarnak lenni és különösen az anglonormannoknak leendő földadatuk a kellő végtagalakulást létesíteni. Felső-Ausztriából Göttner Lipót kis birtokos egy vércse színű mént állított ki, mely szép alakulás és tömeges teste által feltűnést okozott és mely mint állam-mén Poroszország részéről vásároltatott meg.

Morva és Csehországból Thun Ernő és Lipót grófok egy Thun-Hohenstein és Sternberg grófok méneseik szép terményeivel, angol tele és félvérekkel jelentek meg, de az országos lótenyésztés nem volt képviselve, azonban nagyon

képviselve volt a chladrubi udvari ménés és a kiállított spanyol hintós törzs egyesei, valamint az angol tele és félvérek, melyek sok gyepen heves küzdelmekben győztesek maradtak, sőt még az óriás mulók is bebizonyították, hogy Chladrub feladatának tudával van és annak szakértelmes kezeltetése folytán teljesen meg is felel.

Galicziáról szintén elmondhatjuk, hogy nem volt kellően képviselve, onnét is csak egy hirneves tenyésztőt említhetünk, de a vidéki lótenyésztés állapotát előtüntető tenyészanyag bemutatását nem regisztrálhatjuk.

E tenyésztő, kit fentebb értettünk Dzieduszycki gróf volt, a keleti vér egyik legmelegebb barátja, kinek ménese az ötödik környező vidéknek bizonyára — tekintve a galicziai nép kezében levő tenyészanyagot — több hasznot tesz, mint azon nemes szomszédoké, kik régi jó keleti eredetű becsült lovaikat orosz importált testvérekkel elrontották.

Dzieduszycki gróf 24 tisztavérű anyakanczát állított ki, melyek mindannyian három eredeti mén és négy eredeti arabs kanczából erednek. A lovak szépek voltak, volt bennük jelleg, a mennyit csak kívánni lehetett, az alakulásban sem létezhetett sok kifogás, legfeljebb az az egy érzés született meg bennünk, mikor ezeket a lovakat néztük t. i. hogy az arabs birsim, pálma-szilva és árpa, mindenestre táplálóból, mint a gróf ur zabja, mert a kiállított állatokon nem igen látszott az abraknak az izomzat tömegesebb voltát létesítő hatása. Sokat irtak ezekről a lovakról, még egy katedra ferde bölcsessége is bonczkés aiá vette őket, insinualta ezen lovak derék tenyésztőjének, hogy ő fatalista, ezzel megtagadván tőle a tenyészismeretet, a kiállított lovak ellen azon tenyészirányt illetőleg, melynek a gróf ur viszonyai a vidék kulturális állapotja követel, nem bizonyított semmit, de igen is ezzel különösen a később elmondottakkal, valamit bebizonyított: hogy az osztrák cs. k. földmívelési miniszteriumnak (Faesy és Frick által kiadott) a bécsi világkiállítás gazdasági részét illető hivatalos jelentésének az a legroszabb fejezete, mely a lótenyésztésről szól.

Mi tehát gróf Dzieduszycki lovait nem ítéljük el, sőt inkább egy utnőküli országban, olyan viszonyok között, mint Galicziában vagy nálunk egyes vidékeken a minők vannak, oly tenyészanyagra, minővel ott a nép bír, ezen tenyészanyag merev szilárdságát tekintve, nincs más javító átalakító, mint a nemes keleti vér és azért ott annak tenyésztése még elkerülhetetlenül szükséges, azért ott ezen irányt — míg a kulturális viszonyok másképp nem rendelkeznek — ápolni kell.

A Bukovina minden tekintetben iparkodott hogy megmutassa, miszerint a jó példa melyet Radautz ad ösztönül szolgál, mely a gazdákat élénkén serkenti; állított ki keleti jellegű de eléggé izmos paripáknak és kocsilovaknak alkalmas egyedeket, állított ki lovacskákat, melyek a szakértő bölzséget igen érdekelték, melyek „Huczul“ néven ismeretesek és nagy tehervivési képességük által tűnnek ki. Ezen lovacskák okvetlenül rokonságban állanak a székely lovacskákkal. csokhogy azoknál talán valamivel erősebbek.

A Bukovina kiállításáról szólván a végén csattantsuk el az ostort, azaz utoljára emlitsük meg a radautzi államénes kiállítványait, melyek tanuságot tesznek, hogy Herrmann ezredes — ki sok ideig vezette Radautzban az ügyeket, csakugyan tenyésztő volt, tenyésztő ki azon vidékek szükségeit ismerte, hova Radautzban apa állatokat kellett szolgáltatni, a mit épen a kiállított egyedek bizonyítottak itt legvilágosabban.

Azt mondottuk fentebb: Galicziában a keleti vér szükséges, a Bukovináról szintén azt mondjuk, ott államénekeknek erős keleti vérű lovak szükségesek és mutatott is

Radautz egy olyan apát az „Elbedavy” pejzinü mében a minőt csak kívánni lehet és ilyenek tenyésztése képezte a megboldogult Herrmann ezredes kiválóbb czélját.

A kiállított angol félvér kanczák szép és eléggé izmos egyedeknek voltak mondhatók, az angol arab félvérek azonban sekély test hosszú pipaszár lábakon, ingó mozgással nem ragadtak el bennünket és azért: Sutor — azaz hogy Radautz maradj azon iránynál, mellyel magadnak — de azon vidéknek is hol vagy, igen de igen nagyon hasznára lehetsz!

(Folyt. következik.)

T Á R S A L G Ó.

Könyvismertetés.

Az okszerű takarmányozás alapvonalai. Irta Cselkó István, Magyar-Óvár 1874. Czéh Sándornál. 162 lap. Ára 1 frt. 50 kr.

(F. M.) A t. szerző, ki eddig a m.-óvári gazd. tanintézetben, mint az állattenyésztési tanszakok magyar előadója működött, jelen munkájával főleg hallgatói kezébe oly vezérfontalat óhajtott adni, mely a jelenkor vivmányainak színvonalán állva, kevés szóbeli kiegészítéssel kerek egészet képezzen — és ezen czélját, nézetünk szerint, el is érte. Természetes, hogy a munka ennél fogva csak a legszükségesebb tudnivalókat ölelheti fel és ezért magánhasználatra csak akkor lesz alkalmas, ha az illető olvasó a szerves és gazdasági vegytan és az állattudományok alapismereteiben jártas. Szerző a tárgy beosztásában főleg Settegestot követi és igen helyesen, azonban látszik, hogy szakmája egyéb tekintélyeit is sikerrel tanulmányozta. Ajánljuk e művet, mely tömör irálya, érthető nyelvezetén kívül még diszes nyomdai kiállítása által is kitűnik, tisztelt olvasóink szives figyelmébe.

* * *

A Franklin társulat irodalmi intézetének kiadásában megjelent:

A méter-mérték a magyar korona országai-
ban; ára 10 kr. egy a mellényzsebben is elférő piczi könyvecske, mely a méter-mérték magyarázatát és a gyakorlatban legszükségesebb átszámításokat tartalmazza.

Naptári jegyzék-könyvecske gazdák számára 1875. szerkeszté Jurenák Antal, ára 1 frt. A naptári rész után, terjedelmes vásár-kimutatást közöl, továbbá marha — gabona — takarmány állományok — vetés és termés — valamint a pénztár-jegyzék részére rovatozott úrlapokat tartalmaz. Czélszerű az emlékeztető naptár berendezése, mely után a napi jegyzetek úrlapjai következnek, végre a szokásos gazdasági arányszámok.

A szarvasmarha haszonvétele és kiválóbb

fajtáinak rövid ismertetése, írta Kégly Sándor, 107 lap, 7 fametszettel, ára 50 kr.

A jönevű szerző ezen munkájában, a szarvasmarha kiválóbb külföldi fajtáit ismerteti s azután áttér a haszonvételekre: tejelés, igavonás és hizlalás; függelékül a szarvasmarha leggyakrabban előforduló betegségeit és azoknak gyógyítását csatolja.

Borászati naptár 1875. évre szerkeszti Dr. Nyáry Ferencz, ára 80 kr.

A Klosterneuburgban Báro Babó által kiadott: „Weinbau-Kalender”-nek viszonyainkra alkalmazott sikerült utánzása. A naptári rész sat. után közli a bécsi világkiállításon kitüntetett magyar borkiállítók névsorát, azután Bálint bácsi „ibis-ređibis”-féle jóslatait, melyeket ily okszerűen szerkesztett munkálatból okvetlenül ki kellene küszöbölni. A naptár oktató része igen jól van összeállítva és feloszlik: természettudományi, szőlészeti és borászati részre, apróbb közleményekre és házi tanácsadóra. A borkoresoiyákat — ha jövőre is ilyenek lesznek — bátran kilehet hagyni!

Falusi gazda naptára 1875. szerkeszti Máday Izidor, ára 80 kr.

E naptár az ügyes szerkesztő és kiváló munkatársainak avatottsága folytán első rangot foglal el a hasonnemű termékek között és könnyen érthető irálylyal számos jeles cikket közöl, melyeket az u. n. „mivelt” gazdák közül is sokan örömmel és — haszonnal olvashatják. A méter-mérték ismertetésébe azonban több hibás adat csuszott be, reméljük hogy csak sajtóhibaképen, p. o. 50 métermázsa = 100 bécsi mázsa és 1 métermázsa = 2 vámmázsa, továbbá 50 kilogramm = 100 bécsi font és 1 kilogramm = 1 vámfont sat. mindez a laicust nagy zavarba fogja ejteni.

EGYVELEG.

* Értesítés. Az erdélyi gazdasági egylet köztelkél kiadható kerti termékek árjegyzéke az „Erdélyi gazda” számaival küldetik szét. Becses megrendeléseket azonban

dévai vándorgyűlés közbejötté miatt — csak f. évi octoberhó 7-étől kezdődőleg fogadhat el a titkári hivatal (Kolozsavart, sétatér-utca 13. sz.)^u Kolozsavart, 1874. szeptemberhó 30-án. Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

* Az erdélyi gazdák harmadik vándorgyűlése Déván, mire e sorok napvilágot látnak, megnyílt. Őszintén óhajtjuk, hogy az erdélyi gazdasági egyesület által 1871-ben kezdeményezett intézmény, melyet most Hunyadmegye lelkes közönsége karolt fel, a legszebb sikerrel jutalmazza az áldozatkész buzgóságot. Jövő számunk részletes tudósítást fog hozni az annyira érdekesnek ígérkező gyűlés és tárlatról.

A magyar szesziparosok egy küldöttsége néhány héttel ezelőtt azon kérelemmel járult a pénzügyminiszterhez, hogy tekintettel arra, miszerint a szeszfogyasztás tetemesen alászállt, a törökbuza ára pedig váratlanul felszökött, engedne az üzemben oly megszorítást, mely a kincstár bevételeire nincs semmi hátránnyal, ellenben nagy válságtól kimélhetné meg a fejlődésében különben is fenyegetett szeszipart. A pénzügyminiszter figyelemre méltatta e kérelmet és véleményadásra felhívta a pénzügyigazgatóságokat és a kereskedelmi miniszteriumot. A „P. N.“ úgy hallja, hogy e vélemények már beérkeztek a pénzügyminiszteriumhoz, minélfogva a szesziparosok nagy érdeklődéssel néznek Ghyczy Kálmán elhatározása elé. Kereskedelmi és iparos körökben általános a meggyőződés, hogy a pénzügyminiszter, ha törvényességi okok nem tartóztatják, engedni fog a kérelemnek, melynek teljesülése a kincstárnak nem okoz kárt, a szesziparnak pedig nagy könnyítést nyújthat. Jótékony hatása azonban csak úgy lesz a pénzügyminiszter kedvező elhatározásának, ha ez az osztrák pénzügyminiszter hozzájárulása mellett minél előbb életbeléphet. (G. L.)

* A biharmegyei gazd. egyesület állandó kiállítás csarnoka Nagyváradon a napokban nyílt meg tömeges részvétel mellett, az első jutalomosztás szeptember 29-én történt. A célszertű intézmény és diszes épület egyaránt dicséreti derék megteremtőjét.

— Magyar-óvári m. kir. gazdasági akadémia. Az előadások ezen legfelsőbb elhatározással akadémiai rangra emelt tanintézetben ez évben kivételesen octóber 12-én kezdődnek és pedig magyar és német nyelven. Felvételi feltételek olyanokra nézve, kik az intézetet mint rendes hallgatók látogatni óhajtják, a következők: 18 éves kor, érettségi vagy főreáliskolai végbizonyítvány és egy — gazdaságban töltött gyakorlati — év. Olyanok, kik más intézetben oly mértékben szereztek előismereteket a mennyiség- és természetani tárgyakból mint azok főgymnasiumon vagy főreáliskolán megszereshetők, szinte felvétetnek rendes hallgatók. Ha előismereteiket bizonyítványaikkal kimutatni nem képesek, tartoznak magukat felvételi vizsgának alávetni, melynek eredménye fog dönteni a felvételre nézve; a felvételi vizsga, mely a mennyiség-, mér- és természettanra terjeszkedik ki, octóber első három napjában fog megtartatni. Olyanoknál, kik az intézetet mint rendkívüli hallgatók látogatni kívánják, a fenebb említett feltételek mérvadók ugyan, mindazáltal netalán felmerülő előképzettségi hiányok tekintetbe nem vétetnek. Az akadémia hadkötelezett hallgatói azon joggal élnek, miszerint a hadseregbe

mtnt egyévi önkéntesek beléphetnek. A tanfolyam tartama 2 év. A tandíj félvévenként 40 forint o. é. Az intézeti viszonyokat illető bővebb felvilágosítással — kívánatra — az igazgatóság szolgál. Magyar-Óvár, 1874. évi szeptember 14-én. Az igazgatóság.

— Az „Országos Erdészeti Egyesület“ idei október 4. 5. 6-ik napjain Kalocsán tartandó közgyűlésére szóló igazoló jegyek a részvételre jelentkezett egyesületi tagoknak folyó szeptember hó 26-án szétküldettek. Erről a t. tagok azon megjegyzéssel értesítettek, hogy a m. állami vasutak, az I-ső magyar-gácsországi vasut, a m. észak-keleti vasut, a m. keleti és a tiszai vasutársulatok igazgatóságai kivételével a hazai összes többi vasutársulatok igazgatóságai a közgyűlésre utazó tagtársak számára kért szállítási árkedvezményt megadták. Mintán azonban valószínű, hogy az egyesület újabb kérelmére az előbb megnevezett vasutigazgatóságok is megadják a kért árkedvezményt, egyúttal arra is figyelmeztetnek a Kalocsára utazó tisztelt tagok, hogy ezen vasutársulatoknál is a jegyváltásnál az igazoló jegyet előmutatván, az uti jegyet fél vagy $\frac{1}{3}$ árkedvezményvel kérjék kiszolgáltatni. A Kalocsára megérkező tagok sziveskedjenek elszállásolás végett Wendl Károly érsekségi erdőmester és ügyvezető urnál jelentkezni, s október hó 4-én (vasárnap) délután 5 órakor az ügyvezető ur által megjelölendő ismerkedési teremben megjelenni. A titkári hivatal.

* Kitüntetés. Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán dr. Zlamál Vilmos czimzetes osztálytanácsos és a földmivelés, ipar- és kereskedelmi miniszterium állategészségügyi osztálya vezetőjének, közel ötven évi szolgálata alatt az állategészségügy előmozdítása körül szerzett érdemei elismerésül a harmad osztályu vaskorona-rendet díjmentesen adományozom. Kelt Budapesten, 1874. évi szeptember hó 21-én. Ferencz József, s. k. Br. Wenckheim Béla, s. k.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Főmunkatárs: Vörös Sándor.

H i r d e t é s e k.

Takarmányban szűkölködők részére.

Alólírt ingatlan biztosítás mellett az 187 $\frac{1}{2}$ év teli szakára, őszi és tavaszi legelőre elvállalok két-három esetleg négyszáz darab juhot, ötven darab szarvasmarhát sajátjaim között kitéltetni — vagy illő árban kész venni juhokat vagy szarvasmarhát is. Személyesen értekezhetni, Rugonfalván, Udvarhelyszékben, utolsó posta Székely-Keresztur.

JEDDI LAJOS,
földbirtokos.

(27.)

(1—3.)

Jelzálog-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvisszonyoknak — 1000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módot mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynökiroda

Kolozsvárt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta útján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 40-52

TARTALOM: Értesítés. — Értesítés.

Felhívás hazánk gyümölcstermelő közönségéhez. — Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon. (folytatás). — Társalgó. — Könyvismertetés — Egyveleg. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felhívás a t. gazdaközönséghez.

Alólirott elhatározván, hogy a jövő tavasszal kolozsvári magkereskedését lényegesen megnagyítja: tisztelettel felhívást intéz mindazont. cz. gazdákhöz, kiknek netalán eladásra szánt gazdasági magvaik volnának (kis vagy nagy mennyiségben) hogy e tárgyban velem érintkezni sziveskedjenek, ki kész vagyok azokat méltányos feltételek mellett akár készpénzért, akár pedig bizományban átvenni. Tájékoztatásul meg kell említenem, hogy csupán gazdasági magvakat értek mint pl. lencse, borsó, mák, paszuly, törökbuza, bükköny, kanadai zab, luczerna, kendermag, lenmag, repce, gomborka, vagy pedig valami szép és nevezetes magnak való buza vagy rozs, sat. ide nem sorolván a vetemény és virágmagvakat, melyeket közvetlen Erfurtból Platz Károly és fia, porosz kir. udvari magszállítótól szoktam hozatni.

Tisztelettel

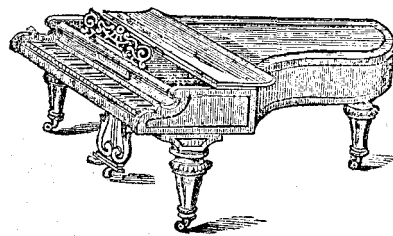
Csiky Imre,
fűszer és magkereskedő
Kolozsvárt.

(26)

(2-3)

ZONGORÁK ÉS PIANINÓK.

Mindennemű zongorák kicseréltetnek.
Játszott zongorák 80—250 forintig

Zongora
nagy raktár

Triska Ferencz

Kijavító
intézet

Kolozsvárt.

a távirdai hivatalal szemben

Árjegyzékek bérmentve.

Zongora hangolás bármily távol
vidéken is olcsó áron elvállaltatik.

(21)

(15-26)

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő — 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	bécsi öl tűzifa	marha hus
Ár a k r a j e z s á r o k b a n										
Kolozsvár	sept. 28	550	410	310	130	400—410	130—140	70—85	1100	20
Nagy-Várad	sept. 7	420—500	350—400	280—340	140—170	—	130	80	800	24
Maros-Vásárhely	sept. 17	400—470	308—350	280—330	108—134	—	200—210	80—100	1060	16
Károly-Fehérvár	sept. 19	415—425	315—325	310—320	130—145	—	160—170	100—120	1000	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	julius. 31	451—554	414	293—313	161—168	367	—	—	—	20
Besztercze	sept. 15	500—540	480	390	150	—	120—160	95—150	600	14
Nagy-Enyed	sept. 17	450—475	375—400	300—338	135—150	—	270—280	40—50	800	20
Szamosujvár	sept. 14	480—550	400—450	310—320	150—160	—	200	50	1200	16
Deés	sept. 15	580—600	420—460	310—320	110—120	—	110—120	50—80	800	14
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 76 frt — kr. Ezüst árkelet 103.70

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3263 darab hizó ökör. A forgalom élénk. Az árak 29—33 frt. közt változtak mázsánként

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvártt